Huomioita hallituksen esityksestä sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Marita Laukkanen, Verotutkimuksen huippuyksikkö FIT

Väliaikainen voittovero olisi keino siirtää tuloja odottamattoman korkeista hinnoista hyötyviltä yrityksiltä valtiolle

- Poikkeuksellisen korkeat sähkön hinnat saattavat merkitä sähkön tuottajille huomattavia odottamattomia voittoja. Toisaalta poikkeuksellisen korkeat sähkön hinnat saattavat merkitä kuluttajille huomattavia odottamattomia kustannuksia.
- Sähkön hinnan nousua kotitalouksille on pyritty osittain kompensoimaan alentamalla sähkön arvonlisäveroa sekä kohdentamalla kuluttajille tukia.
- Nämä toimet vähentävät valtion verotuloja tai aiheuttavat valtiolle menoja. Hallituksen esityksen mukainen väliaikainen voittovero olisi keino siirtää tuloja odottamattoman korkeista hinnoista hyötyviltä yrityksiltä valtiolle.

Rajaaminen vain 10 % oman pääoman tuoton ylittävään tulokseen voi alentaa verotuottoa

- Vain vuotta 2023 koskevalla verolla ei ehdotetussa muodossa luultavasti olisi merkittävää vaikutusta sähköntuotannon investointeihin.
- Veron jatkaminen vielä vuoden 2023 jälkeen voisi kuitenkin herättää huolta pysyvästä verosta ja alkaa vaikuttaa myös investointeihin.
- Yritykset saattavat pyrkiä muokkaamaan toimintaansa tai raportointiaan niin, että niiden tulos jää 10 % oman pääoman tuoton rajan alle ja yritys siten välttää veron. Tämä voi alentaa verosta saatavaa tuottoa.

HE käsittelee vaikutuksia muihin kuin voittoa maksimoiviin toimijoihin varsin niukasti

- Esityksen mukaisella voittoverolla ei luultavasti olisi vaikutusta sähkön tarjontaan eikä sähkön hinnoitteluun voittoa maksimoivien yritysten osalta, mikäli vero jäisi esityksen mukaisesti väliaikaiseksi.
- Jos kuntien omistaman sähköntuotannon tavoitteet poikkeavat voittojen maksimoinnista, verolla saattaisi olla vaikutusta sähkön hinnoitteluun ja sähkön kulutukseen.
- Mikäli kuntien suoraan omistaman sähköntuotannon osuus on merkittävä ja tavoitteet poikkeavat voittojen maksimoinnista, vaikutukset sähkön hintaan ja sähkön loppukäyttäjiin saattaisivat poiketa hallituksen esityksen arviosta.

Veron rajaaminen vain sähköä tuottaviin yrityksiin ei vaikuta tarpeelliselta

- Sähkön myyjät ovat voineet hankkia myytäväksi tarkoitetun sähkön tukkumarkkinoiden pitkäaikaisilla sopimuksilla, joiden hinnoitteluun kaasukriisi ei ole vaikuttanut. Poikkeuksellisen korkeat sähkön hinnat saattavat merkitä myös tällaisille sähkön myyjille huomattavia odottamattomia voittoja.
- Rajauksen myötä vero kohtelee sähköä verrattain edullisilla tuotantokustannuksilla tuottavia yrityksiä ja sähköä verrattain edullisilla pitkäaikaisilla sopimuksilla ostaneita ja edelleen myyviä yrityksiä eri tavoin.
- Voittoverona vero kohdistuisi ilman rajaustakin erityisesti sellaisiin yrityksiin, joille hintakriisin johdosta muodostuu odottamattoman suuria voittoja.